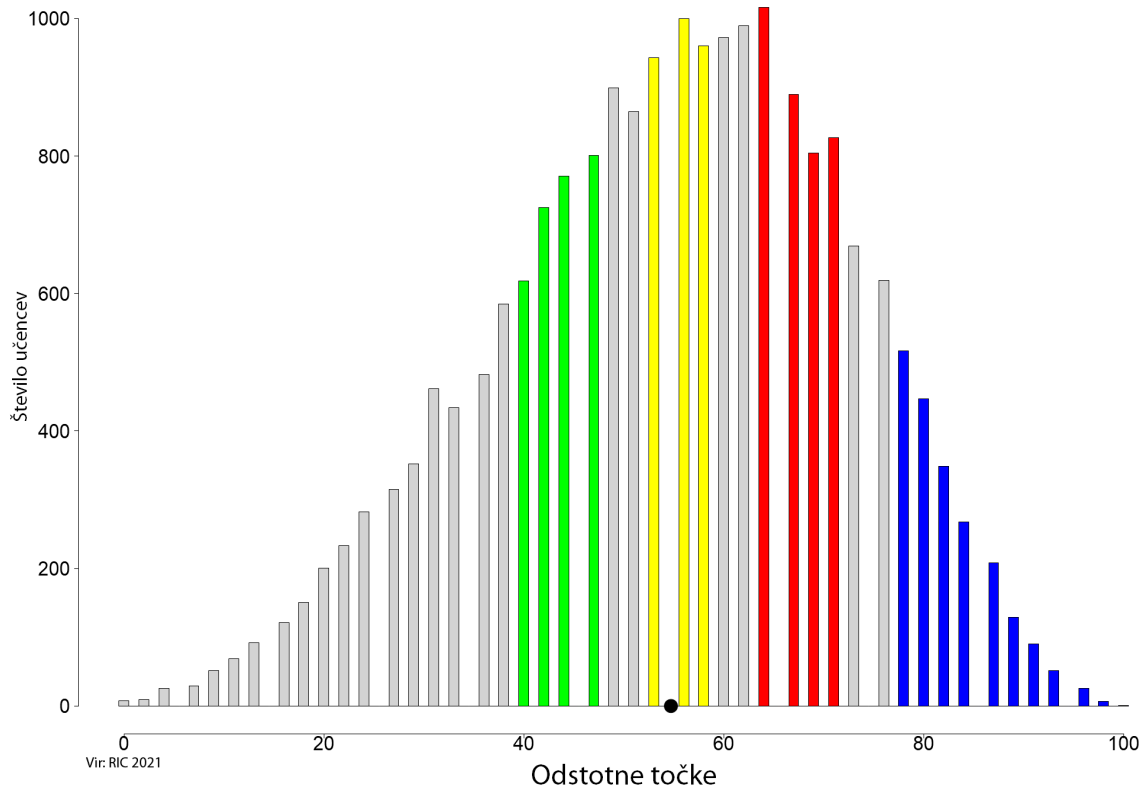

Predmetna komisija za slovenščino

Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Porazdelitev točk pri predmetu SLOVENŠČINA (NPZ, 6. razred, 2021, N = 20366)

Slika: Porazdelitev točk pri slovenščini, 6. razred

Preizkus iz slovenščine na NPZ za učence 6. razreda je dvodelen: v I. delu so naloge povezane z neumetnostnim besedilom, v II. delu pa z umetnostnim besedilom. Razmerje v deležu točk obeh delov je enako, kot je razmerje med književnostjo in jezikom pri pouku oz. kot ga določa učni načrt za slovenščino v osnovni šoli (v nadaljevanju UN), tj. 40 % za književnost in 60 % za jezik.

V I. delu je bilo izhodiščno neumetnostno besedilo z naslovom *Je učenje res tako grozno?*. Napisala ga je Jana Zirkelbach, objavljeno je bilo v reviji PIL (april 2019, str. 6–7) in je bilo za namen preizkusa prirejeno. Naloge ob neumetnostnem besedilu preverjajo učenčevo zmožnost enosmernega sporazumevanja in tvorjenja enogovornih neumetnostnih besedil ter jezikovno, slogovno in metajezikovno zmožnost.

V II. delu je bilo izhodiščno besedilo odlomek iz knjige Mateje Gomboc *Ime mi je Jon*. Naloge ob umetnostnem besedilu preverjajo učenčevo zmožnost sprejemanja umetnostnih besedil in tvorjenja besedil o umetnostnih besedilih in ob njih ter usvojeno literarnovedno znanje.

V nadaljevanju so predstavljene naloge po t. i. barvnih območjih. Uspešnost reševanja pomeni, da je nalogo pravilno rešilo vsaj 65 % učencev z dosežki v danem območju. To v splošnem pomeni, da so učenci z višjimi dosežki uspešno reševali tudi naloge iz nižjih območij.

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov* (glede na druge dosežke). V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 % in nižji od 70 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa je v zelenem območju sedem nalog, in sicer šest v celoti in ena delno:

- **Naloga 1** je preverjala razumevanje besedila; učenci so morali določiti naslov besedila. Naloga je bila izbirnega tipa.
- **Naloga 2** je preverjala slogovno zmožnost; učenci so morali določiti okoliščine nastanka besedila, in sicer so morali napisati, kdo je napisal besedilo.
- **Naloga 5** je preverjala razumevanje besedila; učenci so morali v miselni vzorec napisati ključne besede.
- **Naloga 6 b** je preverjala razumevanje besedila; učenci so morali napisati, kaj je, poleg postavitve mize, še značilno za prostor, ki je primeren za učenje.
- **Naloga 8** je preverjala razumevanje besedila; učenci so morali med že ponujenimi odgovori izbrati, kaj pomeni »prezračenost« *telesa*.
- **Naloga 9** je preverjala razumevanje besedila. Tudi ta je bila izbirnega tipa; učenci so morali odgovoriti, koliko ur spanja potrebujejo osnovnošolci v primerjavi z odraslimi.
- **Naloga 11** je preverjala jezikovno, in sicer poimenovalno zmožnost; učenci so morali podčrtani besedi v dani povedi poiskati protipomenko.

Večina nalog zelenega območja je preverjala zmožnost razumevanja besedila. Naloge zelenega območja so preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje (znanje in razumevanje), naloga 5 pa tudi tretje taksonomske stopnje (sintezo), po UN pa minimalne standarde.

V **II. delu** preizkusa sta v zelenem območju dve nalogi:

- V **2. nalogi** so morali učenci med ponujenimi možnostmi ugotoviti, o čem predvsem govori besedilo.
- V **5. nalogi** so morali učenci napisati glavno književno osebo in dve stranski.

Obe nalogi sta preverjali recepcijsko zmožnost. Nalogi sta preverjali zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje (znanje, razumevanje), po UN pa minimalna standarda.

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 % in hkrati nižji od 45 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa so v rumenem območju tri naloge, in sicer ena v celoti in dve delno:

- **Naloga 3** je preverjala slogovno zmožnost; učenci so morali določiti okoliščine nastanka besedila, in sicer so morali napisati, komu je besedilo namenjeno, in svoj odgovor utemeljiti.
- **Naloga 6 a** je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila; učenci so morali označiti sličico, ki je prikazovala postavitev mize, najprimernejšo za učenje.
- **Naloga 12 a** je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost; učenci so se morali vprašati po dveh podčrtanih prislovi in zapisati vprašalnico.

Naloge rumenega območja so preverjale predvsem zmožnosti druge taksonomske stopnje (razumevanje in uporabo), naloga 12 a pa tudi zmožnosti prve taksonomske stopnje (znanje), naloga 3 pa tudi tretje (vrednotenje). Po UN so preverjale minimalne standarde.

V **II. delu** preizkusa so v rumenem območju tri naloge:

- V **nalogi 3** so morali učenci ugotoviti, koga s podčrtanima povedma nagovarja glavna književna oseba.
- V **nalogi 4** so morali učenci napisati, kje se zgodba dogaja.
- V **nalogi 8** so učenci ob izpisanem delu iz umetnostnega besedila odgovarjali na vprašanje o poteku dogajanja.

Vse tri naloge so preverjale recepcijsko zmožnost, zmožnost druge taksonomske stopnje (razumevanje) in po UN minimalne standarde.

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *zgornje četrtnine dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 % in nižji od 20 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa sta v rdečem območju dve nalogi, in sicer ena v celoti in ena delno:

- **Naloga 10** je preverjala jezikovno, in sicer poimenovalno zmožnost; učenci so morali s svojimi besedami razložiti, kaj pomeni v izpisani povedi podčrtana besedna zveza *pošteno jesti*.
- V **nalogi 17 A** so morali učenci tvoriti krajše zaokroženo besedilo, v katerem so morali na podlagi zadnjega dela izhodiščnega besedila napisati štiri predloge, kako bi si lahko sošolec naredil učno snov privlačnejšo in si jo lažje zapomnil.

Nalogi rdečega območja sta preverjali zmožnosti druge in tretje taksonomske stopnje (razumevanje, uporabo in sintezo), po UN pa minimalne standarde.

V **II. delu** preizkusa sta v rdečem območju dve nalogi, in sicer ena v celoti in ena delno:

- **Naloga 9 A** je preverjala recepcijsko zmožnost ter zmožnost tvorjenja besedil o UB in ob njem; učenci so morali zapisati krajše zaokroženo besedilo in v njem predstaviti, kako posamezna književna oseba doživlja drugo (utemeljiti so morali, zakaj tako menijo), kako se to doživljanje skozi odlomek spreminja in kaj književne osebe v odlomku spoznajo.
- **Naloga 10** je preverjala literarnovedno znanje; učenci so morali v nalogi izbirnega tipa prepoznati ustreznega avtorja – obvezno obravnavanega slovenskega pesnika.

Naloga 9 A je preverjala zmožnosti druge in tretje taksonomske stopnje (razumevanje, sintezo in vrednotenje), po UN pa minimalni standard. Naloga 10 je preverjala zmožnost prve taksonomske stopnje (znanje), po UN pa temeljni standard.

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v *zgornji desetini dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 % dosežkov.

V **I. delu** preizkusa je v modrem območju osem nalog, in sicer pet v celoti in tri delno:

- **Naloga 4** je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila; učenci so morali povzeti bistvene podatke in v obliki povedi pojasniti, ali je učenje po mnenju avtorice zabavno početje.
- **Naloga 7** je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila; učenci so morali povzeti bistvene podatke iz besedila o tem, kaj je značilno za delovanje naših možganov, če se učimo leže.
- **Naloga 12 b** je preverjala metajezikovno zmožnost; učenci so morali določiti, v katero besedno vrsto spadata podčrtani besedi v dani povedi (načinovna prislova). Naloga je bila izbirnega tipa.
- **Naloga 13** je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost; učenci so morali pretvoriti trdilno poved v nikalno, ki je morala biti tudi pravopisno popolnoma pravilna.
- **Naloga 14 a** je preverjala metajezikovno zmožnost; učenci so morali obkrožiti pravilni odgovor in dokazati, da so razumeli, ali je podčrtana beseda v izpisani povedi nedoločnik ali namenilnik.
- **Naloga 15** je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost; učenci so morali strniti dvostavčno poved v enostavčno, pri tem jim je bil v pomoč že napisani predlog *pred*, s katerim so začeli poved.
- **Naloga 16** je preverjala jezikovno, in sicer pravopisno zmožnost; učenci so morali ugotoviti, kako lahko še delimo besedo, ki je bila v izhodiščnem besedilu deljena *pojdi-mo*, tako da so obkrožili pravilno možnost.
- **Naloga 17 B** je preverjala jezikovno pravilnost krajšega besedila, v katerem so morali učenci na podlagi zadnjega dela izhodiščnega besedila napisati štiri predloge, kako bi si lahko sošolec naredil učno snov privlačnejšo in si jo laže zapomnil.

Naloge modrega območja so preverjale zmožnosti vseh treh taksonomskih stopenj (znanje, razumevanje in uporabo ter sintezo), po UN pa minimalne standarde, le naloga 15 je preverjala temeljni standard.

V **II. delu** preizkusa so v modrem območju štiri naloge, in sicer tri v celoti in ena delno:

- **Naloga 1** je preverjala recepcijsko zmožnost. Učenci so morali ločiti avtorja izhodiščnega besedila od pripovedovalca.
- **Naloga 6** je prav tako preverjala recepcijsko zmožnost. Učenci so morali poiskati motive za ravnanje književnih oseb in svoje odgovore utemeljiti v obliki povedi, tako da je naloga preverjala tudi jezikovno zmožnost.
- **Naloga 7 A in B:** Učenci so morali dokazati svojo recepcijsko zmožnost ter zmožnost tvorjenja besedil o izhodiščnem besedilu in ob njem (morali so povzeti dogodke v umetnostnem besedilu). S pisanjem krajšega zaokroženega besedila se je preverjala tudi jezikovna zmožnost učencev.
- **Naloga 9 B** je preverjala jezikovno pravilnost tvorjenega zaokroženega besedila.

Naloge modrega območja so preverjale zmožnosti vseh treh taksonomskih stopenj, po UN pa minimalne standarde, le naloga 7 je preverjala temeljni standard.

NAD MODRIM OBMOČJEM

Nalog, ki so v območju nad modrim, v 65 % primerov ne rešijo niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki.

V **I. delu** preizkusa je v območju nad modrim ena naloga:

- **Naloga 14 b** je preverjala metajezikovno zmožnost; učenci so morali utemeljiti, zakaj je v dani povedi uporabljen nedoločnik, in s tem izkazati svoje jezikvosistemsko znanje o danem jezikovnem pojmu.

Naloga je preverjala zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje (znanje in uporabo), po UN pa temeljni standard.

Sklep

V I. delu preizkusa, tj. ob **neumetnostnem besedilu**, je bila večina nalog/postavk v zelenem (7) in modrem območju (8). Večina nalog, ki so jih uspešno rešili tudi učenci z nižjimi dosežki, je preverjala razumevanje izhodiščnega besedila. Poleg teh sta bili v zelenem območju še naloga, pri kateri so učenci morali napisati avtorico izhodiščnega besedila, in naloga, pri kateri so morali v dani povedi poiskati protipomenko podčrtane besede (*lačni – siti*). Naloga, ki so jih uspešno rešili le učenci z najvišjimi dosežki, so preverjale jezikovno (skladenjsko in pravopisno) in metajezikovno zmožnost, dve pa tudi razumevanje besedila.

Manjše število nalog je bilo v rumenem ali v rdečem območju, ena naloga, ki je preverjala metajezikovno zmožnost, pa v območju nad modrim.

Tudi v II. delu preizkusa, tj. ob **umetnostnem besedilu**, je bilo največ nalog/postavk v modrem območju. Gre za naloge, pri katerih so morali učenci ločiti avtorja izhodiščnega besedila od pripovedovalca, poiskati motive za ravnanje književnih oseb ter svoje odgovore utemeljiti v obliki povedi ali tvoriti krajše besedilo. Naloga so preverjale zmožnosti vseh treh taksonomskih stopenj.

Naloga, ki so ju pravilno rešili tudi učenci z nižjimi dosežki, sta preverjali temo besedila ter ločevanje glavnih in stranskih oseb. Določevanje teme je zahtevnejša naloga, vendar so jo učenci tokrat uspešno reševali, verjetno zato, ker je bila izbirnega tipa in jim ni bilo treba samostojno ubesediti teme.

V rumenem območju so bile naloge, povezane s književno osebo, dogajalnim prostorom in potekom dogajanja. Vse tri so preverjale zmožnosti druge taksonomske stopnje in minimalne standarde.

V rdečem območju sta bili dve nalogi: v eni so morali učenci tvoriti krajše zaokroženo besedilo, v drugi (v nalogi 10) pa izkazati svoje literarnovedno znanje. V njej so morali med navedenimi domačimi in tujimi avtorji prepoznati slovenskega pesnika (ki se po UN pri pouku obvezno obravnava).

Tokrat v II. delu preizkusa ni bilo nobene naloge, ki je ne bi rešili niti tisti učenci z najvišjimi dosežki.

V vsakem delu preizkusa je bila ena sidrna naloga; to pomeni, da gre za enako nalogo, kot je že bila v katerem od preizkusov prejšnjih let, z njo pa smo želeli doseči večjo primerljivost dosežkov učencev različnih generacij. Ob neumetnostnem besedilu je bila taka naloga 3. Bila je enaka kot naloga 2 na NPZ I. 2011 in je preverjala slogovno zmožnost; učenci so morali določiti okoliščine nastanka besedila, in sicer so morali napisati, komu je besedilo namenjeno, in svoj odgovor tudi utemeljiti. Leta 2011 so nalogo reševali nekoliko uspešneje, bila je v zelenem območju, tokrat pa v rumenem. Ob umetnostnem besedilu pa je bila sidrna naloga 10, ki je preverjala literarnovedno znanje. Bila je enaka kot v preizkusu I. 2017. Tako letos kot I. 2017 je bila v rdečem območju.

Z vsebinami, ki se po UN obravnavajo v 5. in/ali 6. razredu, so bile povezane naloge 12 a, 12 b, 13, 14 b in 15 v I. delu in naloga 10 v II. delu preizkusa. Naloga 14 b iz I. dela, ki je niso uspešno rešili niti učenci z najvišjimi dosežki (območje nad modrim), je povezana z glagolom, nedoločnikom in namenilnikom. Naloga 12 b, 13 in 15 so v modrem območju; učenci so morali podčrtani besedi uvrstiti v dano besedno vrsto (načinovna prislova), pretvoriti poved v nikalno in dvostavčno poved s časovnim veznikom strniti v enostavčno. Jezikoslovna izraza trdilna in nikalna poved se po UN sicer obravnavata v 4. razredu, vendar se samo pretvarjanje povedi v nikalne (ali obratno) in raba rodilnika ob zanikanem glagolu obravnavata v 6. razredu. Ker so šestošolci večji del tega šolskega leta in zadnji del lanskega imeli pouk na daljavo, je to mogoč vzrok za neuspešno oz. manj uspešno reševanje omenjenih nalog, poleg tega nalogi 14 b in 15 preverjata temeljna standarda. Naloga 12 a je v rumenem območju. Čeprav je povezana s prislovom in se ta učna vsebina obravnava v 6. razredu, so jo učenci uspešno reševali, verjetno zato, ker ni preverjala metajezikovne zmožnosti – učenci so se morali ustrezno vprašati po dveh podčrtanih načinovnih prislovih, spraševanje po delih povedi pa se obravnava že od 4. razreda dalje.

V II. delu preizkusa je naloga 10, povezana z vsebino iz 6. razreda, preverjala literarnovedno znanje. Dva od omenjenih avtorjev v nalogi (Hans Christian Andersen in Boris A. Novak) se namreč obravnavata v 6. razredu in eden od njiju je bil tudi pravilni odgovor. Glede na to, da pa je bila to sidrna naloga in je bila tudi leta 2017 v rdečem območju, (ne)uspešnosti reševanja naloge ne moremo povezovati s poučevanjem na daljavo. Slednje pa je mogoč vzrok za to, da je bil v letošnjem preizkusu največji delež nalog tako v I. kot v II. delu preizkusa v modrem območju.

Težko sodimo, ali so bili cilji, ki so jih posamezne naloge preverjale, obravnavani pri pouku na daljavo glede na priporočila v digitaliziranem UN in ali se to pozna pri dosežkih. V digitaliziranem UN so bili namreč označeni določeni cilji in vsebine ter z njimi povezani deli besedila v didaktičnih priporočilih, standardi pa ne. Slednji so povezani z ocenjevanjem in jih zato pri pouku ni bilo dopustno izpuščati. Preizkus iz slovenščine pa preverja dosežene standarde.

Glede na rezultate preizkusa predlagamo, da bi bilo treba pri jezikovnem pouku posvečati še več pozornosti razvijanju jezikovne in metajezikovne zmožnosti. Kot običajno se je tudi v letošnjem preizkusu pokazalo, da bi učenci lahko imeli boljše usvojeno literarnovedno znanje. Čeprav so tovrstne naloge najnižje taksonomske ravni, jih

učenci rešujejo manj uspešno, zato predlagamo, da naj učitelji pri pouku posvečajo več pozornosti tudi usvajanju literarnovednega znanja. Ni naključje, da so v II. delu preizkusa vse naloge, pri katerih so morali učenci odgovarjati v obliki povedi/tvoriti krajše besedilo in pri katerih se je torej vrednotila tudi jezikovna pravilnost, v modrem območju. Te naloge od učencev zahtevajo višje miselne procese, učenci morajo razumeti prebrano besedilo in znati svoje odgovore tudi utemeljevati.

Tako pri pouku jezika kot pri pouku književnosti naj učitelji spodbujajo učence k branju in tvorjenju raznovrstnih besedil in naj vztrajajo pri tem, da so učenci pozorni na jezikovno pravilnost besedil, ki jih tvorijo. Predlagamo, da naj učitelji učence postopoma in sistematično navajajo na povezovanje dejstev/trditev z utemeljevanjem tako v govorjeni kot zapisani obliki, kjer je to le mogoče in upošteva zmožnosti učencev.

Preglednica: Specifikacijska tabela, slovenščina, I. del, 6. razred

I. del, neumetnostno besedilo: Jana Zirkelbach: *Je učenje res tako grozno?* (Prirejeno po: PIL, št. 8, april 2019, str. 6–7.)

Naloga	Točke	Zmožnost Izpis zmožnosti iz UN	Standard	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
1	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – razumevanje prebranega besedila	Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da: – povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		znanje razumevanje	zeleno
2	1	SLOGOVNA ZMOŽNOST	– določi okoliščine nastanka besedila (4., 5., 6. r.) (UN, str. 54)		znanje	zeleno
3 (sidrna naloga)	2	SLOGOVNA ZMOŽNOST	– določi okoliščine nastanka besedila (4., 5., 6. r.) (UN, str. 54)		razumevanje vrednotenje	rumeno
4	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – razumevanje prebranega besedila	– povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje	modro
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	– slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje uporaba	
5	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – razumevanje prebranega besedila	– povzame podteme in bistvene podatke ter povzetek strukturira v obliki miselnega vzorca (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje sinteza	zeleno
6 a	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – razumevanje prebranega besedila	– povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje uporaba	rumeno
6 b	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – razumevanje prebranega besedila	– povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje	zeleno
7	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – razumevanje prebranega besedila	– povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		sinteza	modro
8	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – razumevanje prebranega besedila	– povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje	zeleno
9	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – razumevanje prebranega besedila	– povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje	zeleno
10	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – poimenovalna	– razloži dane besede/besedne zveze iz besedila (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje	rdeče

Naloga	Točke	Zmožnost Izpis zmožnosti iz UN	Standard	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
11	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – poimenovalna	Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da: – k danim besedam doda njihove knjižne protipomenke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)	protipomenka (5. r., UN, str. 25)	znanje	zeleno
12 a	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – skladijska	– vpraša po danih delih povedi (4., 5., 6. r.) (UN, str. 53)		znanje uporaba	rumeno
12 b	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	– dane besede iz besedila uvrsti v besedne vrste skladno z opredelitvijo v učnem načrtu (4., 5., 6. r.) (UN, str. 54)	časovni, načinovni prislov (6. r., UN, str. 25) lastnostni, vrstni pridevnik (5. r., UN, str. 25)	znanje	modro
13	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – skladijska	– pretvori trdilne povedi v nikalne (4., 5., 6. r.) (UN, str. 53)	trdilna, nikalna poved (4. r., UN, str. 25)	znanje uporaba	modro
14 a	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	– razume, uporablja jezikoslovne izraze, navedene v učnem načrtu (4., 5., 6. r.) (UN, str. 54)	nedoločnik namenilnik (6. r., UN, str. 25)	znanje	modro
14 b	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	– povzame temeljno jezikovnosistemsko znanje o danem jezikovnem pojmu (6. r.) (UN, str. 54)	glagol nedoločnik namenilnik (6. r., UN, str. 25)	znanje uporaba	nad modrim
15	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – skladijska	– dvostavčne povedi s časovnim veznikom strne v enostavno poved (5., 6. r.) (UN, str. 53)		znanje uporaba	modro
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	– slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost			
16	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – pravopisna	– pravilno deli domače besede (4., 5., 6. r.) (UN, str. 53)		znanje	modro
17 A	3	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – tvorjenje besedila	– tvori ustrezno, smiselno in razumljivo besedilo, skladno z jezikovno in slogovno normo knjižne zvrsti (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje uporaba sinteza	rdeče
17 B	2	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST			znanje uporaba	modro
SKUPAJ	27					

II. del, umetnostno besedilo: Mateja Gomboc: *Ime mi je Jon*. Ljubljana: Založba Mladika, 2013. 112–113.

Naloga	Točke	Zmožnost Izpis zmožnosti iz UN	Standard	Strokovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
1	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST loči avtorja UB od pripovedovalca	– pove, kdo je napisal umetnostno besedilo in kdo ga pripoveduje (4., 5., 6. r.) (UN, str. 56)		znanje razumevanje	modro
2	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST	– odgovori na vprašanja o prebranem besedilu – pove, o čem govori književno besedilo (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	zeleno
3	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST doživljanje, razumevanje in vrednotenje književne osebe	– ubesedi svojo domišljjsko predstavo književne osebe (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	rumeno
4	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST	– odgovori na vprašanja o prebranem besedilu – pove, kje se je kaj dogajalo (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	rumeno
5	2	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST	– odgovori na vprašanja o prebranem besedilu – pove, katere so glavne književne osebe (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)	glavna, stranska književna oseba (UN, 5. r., str. 31)	znanje razumevanje	zeleno
6	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST doživljanje, razumevanje in vrednotenje književne osebe	– poišče nekaj glavnih motivov za ravnanje književnih oseb in jih utemelji (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje sinteza vrednotenje	modro
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	– slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje uporaba	
7 A	2	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH sledenje književnemu dogajanju in njegovo razumevanje	– povzame dogodke v umetnostnem besedilu (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje sinteza vrednotenje	modro
7 B	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	– slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje uporaba	modro
8	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST sledenje književnemu dogajanju in njegovo razumevanje	– odgovarja na vprašanja o poteku dogajanja (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	rumeno
9 A	3	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH	– svoje ugotovitve o književnih besedilih predstavi ter vrednoti in utemelji svoje mnenje (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje sinteza vrednotenje	rdeče
9 B	2	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	– slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje uporaba	modro

Naloga	Točke	Zmožnost	Standard	Strokovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
10 (sidrna naloga)	1	Izpis zmožnosti iz UN USVOJITEV LITERARNOVEDNEGA ZNANJA	Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da: – pozna umetnostna besedila obvezno obravnavanih avtorjev in avtoric (4., 5., 6. r.) (UN, str. 57)	Leopold Suhodolčan (5. r., str. 32) Hans Christian Andersen (6. r., str. 32) Boris A. Novak (6. r., str. 32) Astrid Lindgren (4. r., str. 32)	znanje	rdeče
SKUPAJ	18					

PRILOGA

I. DEL

Besedilo: Jana Zirkelbach

Ti & jaz

JE UČENJE RES TAKO GROZNO?

Nihče mi ne bo rekel, da se veseli učenja. Učenje je delo in ne zabava, lahko pa si naredimo, da bo sprejemljivejše, in smo pri tem uspešni.

ČEMU SE JE VREDNO UČITI?

Najbrž ni nikogar, ki se kdaj ne bi vprašal, zakaj je treba to znati ... Če smo slabe volje, mislimo samo eno – kaj je te šole sploh treba.

Eno gotovo drži: tisti, ki so vsaj malo prepričani, da je dobro kaj znati, imajo precej prednosti pred onimi, ki o tem nočejo razmišljati. V razredu jih sicer lahko obsodimo, da so piflarji, ampak njim je lažje, ker so motivirani.

No, pa pogledjmo, kateri so načini, da pridemo najhitreje in najlažje do zastavljenega cilja.

KAKO SE PRIPRAVIŠ NA UČENJE?

Za učenje je potrebna zbranost. Res je, da so redki posamezniki zmožni biti zbrani tudi v zelo nenavadnih okoliščinah, ampak to so le izjeme. Za večino pa velja naslednje:

Prostor

Prostor za učenje naj bo osvetljen z dnevno svetlobo in v njem naj ne bo hrupa. Priporočljivo je, da so okna na levi strani mize in miza naj ne bo obrnjena na ulico (če je le mogoče, seveda). Dobro je, da se učimo vedno v istem prostoru.

Učimo se sede za mizo in nikakor ne zleknjeni na postelji. Za budnost naših

možganov potrebujemo določeno napetost mišic, ustrezen pretok krvi, ki omogoča tudi možganom boljšo prekrvavitev in boljše delovanje.

Hrana

Ni priporočljivo, da smo preveč siti, ko se spravimo k učenju, pa tudi preveč lačni ne. Včasih so bili prepričani, da je učenje naporno delo in je zato treba počteno jesti, sicer možgani ne bodo delovali. Danes pa velja, da moramo poskrbeti predvsem za zadostno količino vitaminov in mineralov.

Gibanje

Tudi vsakodnevno gibanje na svežem zraku je pomembno za zbranost. Poskrbeti moramo za »prezračenost« telesa. Preden se začnemo učiti, pojdi- mo hitro na sprehod ali na kolo.

Spanje

Privoščiti si moramo dovolj spanja, sicer niti približno ne bomo dovolj zbrani za učenje. Osnovnošolcem se priporoča do 9 ur spanja, da so dobro spočiti, z leti pa se število ur spanja zmanjšuje.

Odmori

Med učenjem so nujni odmori, ki naj bodo čim aktivnejši (v smislu razgibanja). Odmor je počitek tudi za možgane, da se bolje »obnovijo« in pripravijo za nadaljnje delo.

KAKO SI LAŽJE ZAPOMNITI?

Če je snov nezanimiva, si jo je dobro narediti vsaj malo privlačno. Na primer nezanimivi snovi obarvamo naslove ali poleg naslova narišemo kakšno figuro, graf itd. Snov si lahko predstavljamo kot filmček in ji dodamo kakšno smešno lastnost v svoji glavi. Pametno je, če si izpišemo ključne besede na list in potem ponavljamo snov ob izpisanem.

Zelo pomaga tudi ponavljanje v paru. S sošolcem ali sošolko lahko izmenično igrata vlogi učitelja in učenca in nezanimiva snov nenadoma postane dobro gradivo za kviz.

(Prirejeno po reviji *PIL*, št. 8, april 2019, str. 6–7.)

II. DEL

Mateja Gomboc

IME MI JE JON

Trinajstletni Jon piše dnevnik. V petek, 28. januarja, je vanj zapisal:

Zdaj pa poslušaj, kaj se mi je danes zgodilo. Če to ni nekaj hecnega! Grem iz šole, odklepam vrata našega bloka. In srečam Velikega, se pravi Adijevega brata, pravzaprav polbrata, ki je odhajal ven. Ustavi se pri meni in mi reče: »Ej, ti, a je to tvoj bicikel?«

Pokimam, čeprav me je kar stisnilo od groze, on pa pravi: »Pa veš, da je kar odklenjen?«

Malce sem se zmedel in skoraj prikimal, potem pa sem se zlagal: »A tako? Nisem vedel ...«

»Ja, in lahko bi ti ga kdo ukradel!« Potem pa je še dodal: »Zadnje kolo je zvito. Pripelji ga dol k nam, v klet, da ti ga popravim. Čez kakšno uro bom nazaj.« In je šel.

Skoraj sem padel dol od začudenja!

Takoj sem odfrčal k Ini, da ji to povem, pa je seveda ni bilo doma. Kdaj je pa še bila doma, ko sem jo iskal? Vihro je bil nedosegljiv, klical sem ga po mobiju, pa nič. Tako nisem imel s kom deliti viharja misli, ki so se mi porodile po debati z Velikim. Malce sem se tudi bal iti sam k njemu v klet. Kaj, če bi mi kaj naredil? Mogoče pa je bolje, da sem bil sam, ker bi Ina ali Vihro videla, da me je strah, in bi si me še privoščila.

Točno čez eno uro sem kolo odpeljal v klet. Veliki in Medo sta bila tam, vrata kleti so bila kar odprta. Imel sem kaj videti: klet sta spremenila v kolesarsko delavnico. V obdelavi sta imela eno kolo, zraven pa je stal nek fant, ki ga nisem poznal. Izkazalo se je, da je čakal na kolo, da ga odpelje, ko bo popravljeno. Vseeno je Veliki, ko sem se prikazal na vratih, stopil k meni. Prav prijazen je bil: »No, si že prišel. Dobro je to, danes imam čas.«

Počepnil je k mojemu kolesu in pokazal: »Vidiš, tu je zvito. Si malo preveč dirkal, kaj? Je že prav, jaz sem tudi, ko sem bil toliko star kot ti. Kar pusti mi ga, čez kakšno uro bo že kot nov.«

»In ... koliko bo to stalo, tako popravilo?«

Ustrašil sem se namreč, da bo mojih 14 evrov premalo. Zakaj sem vedno brez denarja?

Posmejal se mi je: »Ej, med sosedi se bomo že zmenili.«

Evo, nisem izvedel in sem bil samo na trnih, celo uro, ko sem čakal na kolo.

Sem pa izvedel nekaj bistvenega: bicikle popravljajo! Morda je to samo za kamuflažo, ker jih v resnici kradejo in preprodajajo. Res sicer, da bolj na črno. Ampak tale Veliki je bil danes prav prijazen do mene.

Vrnil sem se v klet spet točno eno uro pozneje. Bicikel me je že čakal pred kletjo. Ne boš verjel, ampak celo spucan, očiščen! Veliki in Medo sta imela v obdelavi že nek drug bicikel. Tudi onega od prej ni bilo več, prav tako ne tistega fanta.

»O, hvala,« sem jima rekel. »Torej, koliko to stane?«

»Seveda nič, saj sem ti rekel, da se za sosede ne računa! Samo nisem mogel tega reči direkt, da se ne bi oni prej kaj usajal,« mi je odgovoril Veliki.

Padeš dol!

Zjecljal sem zahvalo, štorasto in v zadregi, ker kar nisem mogel verjeti, kar sem doživel in zvedel. Jaz sem jih pa imel za barabe! Jaz sem se pa bal iti sam v klet!

(Odlomek.)

(Mateja Gomboc: *Ime mi je Jon*. Ljubljana: Založba Mladika, 2013. 112–113.)

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo *Je učenje res tako grozno?*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Kaj je naslov besedila? Obkroži.

- A Ti & jaz
- B Je učenje res tako grozno?
- C Čemu se je vredno učiti?
- Č Kako se pripraviš na učenje?
- D Kako si lažje zapomniti?

(1 točka)

2. Kdo je napisal besedilo?

_____

(1 točka)

3. Komu predvsem je namenjeno besedilo? Utemelji, iz česa v besedilu je to razvidno.

Odgovor: _____

Utemeljitev: _____

_____

(2 točki)

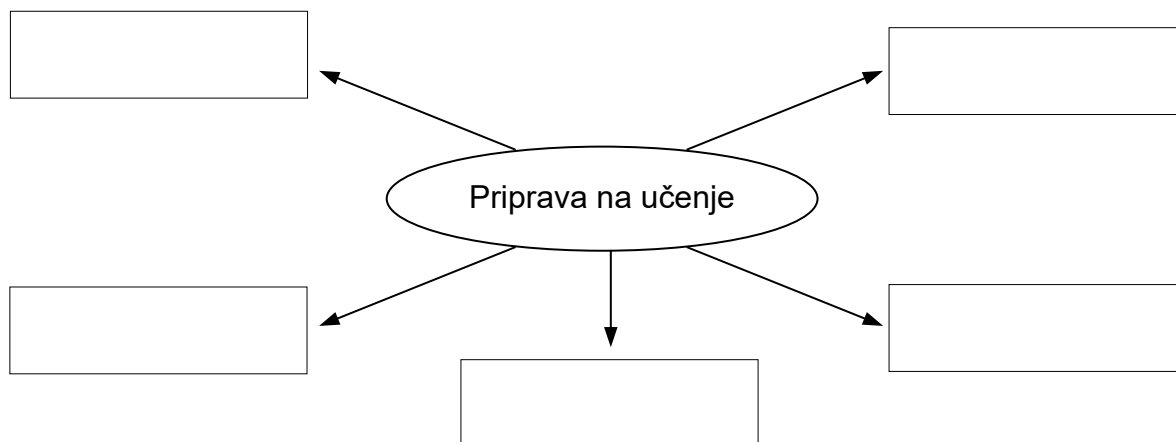
4. Ali je učenje po mnenju avtorice zabavno početje? Odgovor pojasni v obliki povedi.

_____

_____

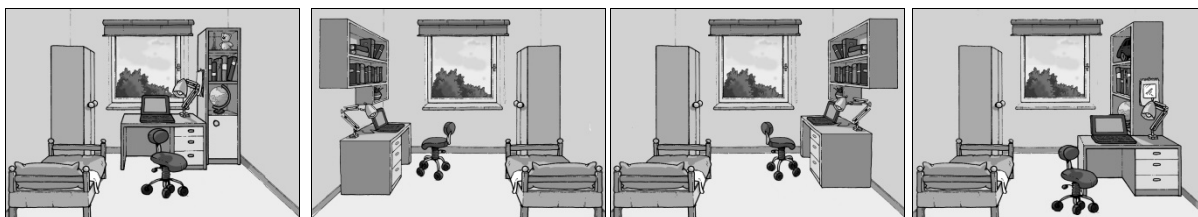
(2 točki)

5. Dopolni miselni vzorec o delu besedila, ki je sivo obarvan (*Kako se pripraviš na učenje?*). Napiši samo ključne besede.

(1 točka)

6. a) Na kateri sličici je miza v sobi postavljena najprimerneje za učenje? Sličico označi s ✓.

(1 točka)

6. b) Kaj je – poleg postavitve mize – še značilno za prostor, ki je primeren za učenje? Napiši eno značilnost.

(1 točka)

7. Kaj je značilno za delovanje naših možganov, če se učimo leže?

(1 točka)

8. Kaj pomeni, da moramo poskrbeti za »prezračenosť« telesa? Obkroži.

- A Učiti se moramo v prezračenem prostoru.
- B Učiti se moramo na prostem.
- C Redno moramo zračiti svoja oblačila.
- Č Redno se moramo gibati na svežem zraku.

(1 točka)

9. Koliko ur spanja potrebujejo osnovnošolci? Obkroži.

- A Enako kot odrasli.
- B Manj kot odrasli.
- C Več kot odrasli.
- Č V besedilu ni podatka o tem.

(1 točka)

10. Preberi poved.

Včasih so bili prepričani, da je učenje naporno delo in je zato treba pošteno jesti, sicer možgani ne bodo delovali.

Kaj pomeni podčrtani del? Razloži s svojimi besedami.

(1 točka)

11. V povedi je podčrtana beseda. Obkroži njeno protipomenko.

Ni priporočljivo, da smo preveč siti, ko se spravimo k učenju, pa tudi preveč lačni ne.

(1 točka)

12. Preberi poved.

No, pa pogledjmo, kateri so načini, da pridemo najhitreje in najlažje do zastavljenega cilja.

12. a) Vprašaj se po podčrtanih besedah. Vprašalnico napiši na črto.

_____

(1 točka)

12. b) Kaj sta podčrtani besedi? Obkroži.

- A Lastnostna pridevnika.
- B Vrstna pridevnika.
- C Časovna prislova.
- Č Načinovna prislova.

(1 točka)

13. Poved pretvori v nikalno.

Pred učenjem bo pojedel velik sendvič.

_____

(1 točka)

14. Preberi poved.

Privoščiti si moramo dovolj spanja.

14. a) Kaj je podčrtana beseda? Obkroži.

Namenilnik.

Nedoločnik.

(1 točka)

14. b) Zakaj je v povedi uporabljena prav ta podčrtana oblika glagola?

_____

(1 točka)

15. Preberi poved.

Preden se začnemo učiti, pojdimo hitro na sprehod ali na kolo.

Strni poved. Začni z besedo *pred*.

Pred _____

_____

(2 točki)

16. Beseda *pojdimo* je v besedilu deljena kot *pojdi-mo*. Ali jo lahko delimo še kako drugače? Obkroži.

A Ne.

B Lahko jo delimo kot *pojdim-o*.

C Lahko jo delimo kot *po-jdimo*.

Č Lahko jo delimo kot *poj-dimo*.

(1 točka)

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Mateje Gomboc *Ime mi je Jon*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Ali je oseba, ki piše dnevnik, tudi napisala izhodiščno besedilo? Obkroži.

DA   NE

Utemelji:

(1 točka)

2. O čem predvsem govori besedilo? Obkroži.

A O Jonovem občudovanju Velikega.

B O Jonovi jezi nad Ino in Vihrom.

C O Jonovem odnosu do denarja.

Č O popravilu Jonovega kolesa.

(1 točka)

3. V besedilu sta podčrtani dve povedi. Koga z njima nagovarja Jon?

(1 točka)

4. Kje se zgodba dogaja? Navedi dva dogajalna prostora.

(1 točka)

5. Napiši glavno književno osebo in dve stranski.

Glavna književna oseba: _____

Stranski književni osebi: _____

(2 točki)

6. Kakšen je Veliki v odnosu do Jona? Svoj odgovor utemelji s podatkom iz besedila. Odgovori v obliki povedi.

_____
_____

(2 točki)

7. Jon omenja tudi svoja prijatelja Ino in Vihra. V kratkem zaokroženem besedilu napiši:

- zakaj ju je Jon želel poiskati in
- kako razdvojeno se je zaradi njune odsotnosti počutil.

A		2
B		1

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

8. Preberi izpisani del iz izhodiščnega besedila.

»In ... koliko bo to stalo, tako popravilo?«

Ustrašil sem se namreč, da bo mojih 14 evrov premalo. Zakaj sem vedno brez denarja?

Posmejal se mi je: »Ej, med sosedi se bomo že zmenili.«

Kaj je Veliki želel povedati o plačilu za popravilo kolesa? Upoštevaj podčrtani del. Razloži s svojimi besedami.

(1 točka)

9. Napiši zaokroženo besedilo. V njem predstavi:

- kako je Jon doživljal Velikega na začetku in zakaj;
- kako ga je doživljal na koncu;
- kaj je Jon ob dogodku spoznal.

A		3
B		2

---

10. Kdo je napisal veliko pesmi? Obkroži.

- A Leopold Suhodolčan
- B Hans Christian Andersen
- C Boris A. Novak
- Č Astrid Lindgren

(1 točka)